

Platform JEP

Wat jij kunt doen om veerkracht van jongeren te vergroten

Als jongeren veerkrachtig zijn, kunnen ze beter omgaan met problemen en negatieve invloeden. Waaronder polarisatie en radicalisering. Als professional wil je daarom de veerkracht van jongeren groter maken, zodat ze zich niet uit het veld laten slaan door moeilijke situaties. En ze hun weg kunnen vinden in de samenleving en zich positief ontwikkelen.

Hoe doe je dat samen met de jongeren, de mensen in hun omgeving en partners in het veld? Paul Mutsaers en Sibel Demir schreven hierover [Handen ineen voor meer veerkracht bij jongeren](#). We zetten de belangrijkste inzichten voor je op een rij.

Pedagogisch perspectief

Jongeren zijn vaak bezig met vragen als ‘Wie ben ik?’, ‘Waar hoor ik bij?’, ‘Waar geloof ik in?’, enzovoort. In het zoeken naar antwoorden op deze vragen kunnen jongeren zich soms buitengesloten gaan voelen en extreme idealen ontwikkelen. Bijvoorbeeld door negatieve ervaringen of een grote gevoeligheid voor onrecht.

Hierdoor kan een jongere losraken van zijn omgeving. En steeds meer afstand nemen van de samenleving. Dit wil je voorkomen. Lange tijd deden we dit vooral vanuit een veiligheidsperspectief: vanuit het denken in risico's en straffen. Maar deze blik is te beperkt. Er wordt tegenwoordig daarom ook steeds meer gekeken naar preventie vanuit een pedagogische benadering: deze legt de nadruk op de zoektocht van jongeren in hun identiteitsontwikkeling en hoe je hun veerkracht daarin kan versterken. Dit vraagt wel om een goed georganiseerde aanpak waarbij meerdere partijen zijn betrokken.

Drie niveaus van veerkracht

Bij het vergroten van veerkracht gaat het om de veerkracht van de:

- jongere
- gemeenschappen waarin de jongere zich beweegt, zoals de wijk, de school en de sportvereniging
- samenleving

Deze drie niveaus moeten met elkaar in balans zijn. Ze versterken en ondersteunen elkaar.

Veerkracht van jongeren

Mutsaers en Demir vonden in de literatuur meerdere werkwijzen en programma's die blijken te werken bij het versterken van de veerkracht van individuele jongeren, zoals:

- **het vergroten van het inlevingsvermogen (empathie)**
- **het ontwikkelen van verantwoordelijkheid**
- **dingen van meer kanten kunnen bekijken (meervoudig perspectief)**
- **het ontwikkelen van morele betrokkenheid**

TIP Overweeg je om een interventie in te zetten voor de jongeren waarmee je werkt? Let dan op de werkzame elementen die we hierboven noemen. Gebruik het als checklist bij je keuze.

Sommige trainingen richten zich specifiek op jongeren die dreigen af te glijden naar crimineel gedrag of radicalisering. In deze trainingen werken de jongeren aan het vergroten van het vertrouwen in zichzelf en in anderen. Maar ook aan medeleven en meedoen in de samenleving. Andere programma's focussen op bijvoorbeeld mediawijsheid. Wat ook goed werkt, is een interventie voor alle jongeren om kritischer en genuanceerder na te denken over de wereld waarin ze leven. Zulke methodes zijn ook opgezet voor en door studenten. Daardoor ervaren jongeren zo'n training minder snel als betuttelend.

TIP Ga in je eigen gemeente op zoek naar initiatieven die voor en door jongeren zijn gemaakt/ontwikkeld/verzorgd en kijk of je met hen kunt samenwerken.

Veerkracht op gemeenschapsniveau

De interventies die we hierboven noemen, richten zich op individuele jongeren. Deze zijn belangrijk en nodig. Maar jongeren zijn niet in hun eentje verantwoordelijk voor het wel of niet immuun zijn voor extreme idealen. Mensen worden beïnvloed door de omgeving waarin ze leven. Stel: je groeit op in een wijk waar de omstandigheden slecht zijn. Of je wordt steeds buitengesloten, bijvoorbeeld bij het vinden van werk. Blijf je dan positief over je toekomst en vooruitzichten? Kortom: de gemeenschap heeft ook een verantwoordelijkheid. Of het nu gaat om professionals in het jeugd domein, een scholengemeenschap, een wijk, of een sportvereniging.

TIP Wil je weten wat er binnen het onderwijs mogelijk is? Lees dan de publicatie van het **Radicalisation Awareness Network (RAN)** over scholen als laboratoria voor democratie. Daarin ontdek je bijvoorbeeld hoe je kunt werken aan democratische ethiek. Hoe je diversiteit bevordert en discriminatie tegengaat. En wat je kunt doen om mediawijsheid een boost te geven.

Denk aan aandacht voor fake news, complottheorieën en online propaganda. Ook adviseert het RAN om mensen uit dezelfde groep of leeftijdsgenoten in te zetten als bemiddelaars en deskundigen.

Veerkracht op maatschappelijk niveau

Bij veerkracht op het niveau van gemeenschappen kijk je naar de banden binnen gemeenschappen. Bij veerkracht op het niveau van de maatschappij naar de samenwerking tussen verschillende gemeenschappen. Bijvoorbeeld tussen jongerenwerk en onderwijs. 'Daarnaast is het belangrijk om in contact te zijn met overheidsinstellingen op lokaal, regionaal en landelijk niveau, zoals gemeente, rijksoverheid, politie enzovoort.

Neem het succesvolle Aarhus-model uit Denemarken. In dit model worden diverse programma's aangeboden. Van vroege preventie tot exit-programma's voor jongeren die aanslagen willen plegen. Bij al deze initiatieven speelt de gemeente een belangrijke rol. In de filosofie van Aarhus is samenwerking ontzettend belangrijk voor het slagen van interventies. Het gaat om het leggen en onderhouden van verbindingen binnen én tussen instellingen. Maar ook tussen deze instellingen en de samenleving als geheel, inclusief overheden, etnische groepen, religieuze gemeenschappen en politieke activisten.

Nóg beter doen

Professionals verzetten al veel goed werk op het gebied van het versterken van veerkracht. De inzichten uit de publicatie van Mutsaers en Demir kunnen helpen om het nóg beter te doen.

De belangrijkste boodschap? Richt je niet alleen op de jongeren zelf, maar betrek ook de gemeenschappen waar de jongeren deel van zijn. Op die manier nemen alle betrokken partijen, organisaties en ook overheden hun verantwoordelijkheid. Dat is nodig voor het versterken van veerkracht op alle drie de niveaus. In het belang van de jongeren.

Wil jij advies over hoe jouw organisatie de omgeving van jongeren kan betrekken bij het versterken van hun veerkracht? Stuur een mail naar platformjep@minszw.nl en wij nemen vrijblijvend contact met je op voor een adviesgesprek.

Wil je de uitgebreide versie van *Handen ineen voor meer veerkracht bij jongeren* van Paul Mutsaers en Sibel Demir bekijken? Download dan de pdf.

© Dit is een uitgave van Platform JEP (november 2020). Platform JEP is ondergebracht bij de Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.